

Uhanalaiset ja muut mielenkiintoiset lajit

Uhanalaisista ja mielenkiintoisimmista havainnoista on seuraavassa tarkempia tietoja järjestyksessä: 1. rauhoitetut perhoset, 2. hävinneet, 3. erityisesti suojeltavat, 4. muut uhanalaiset, 5. silmälläpidettävät ja 6. muut mielenkiintoiset lajit. Suomessa rauhoitetut lajit on merkitty R-kirjaimella. Kaikki lajit ovat mukana liitteenä olevassa ”Luopioisten perhoset 31.12.2016”-lajiluettelossa.

Uhanalaisluokista käytetään kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) lyhenteitä:

RE	Suomesta hävinneet
CR	Äärimmäisen uhanalaiset
EN	Erittäin uhanalaiset
VU	Vaarantuneet
NT	Silmälläpidettävät

Tässä artikkelissa ei ole huomioitu luokkia LC = elinvoimaiset, NE = arvioimatta jätetyt ja DD = puutteellisesti tunnetut. Hyönteistietokannasta saa lisätietoja lajien esiintymisestä Suomessa:

<http://insects.fi/database/Database.html>

Toukkien ravintokasveissa on omien havaintojen lisäksi käytetty pääasiassa seuraavia lähteitä: Ahola, M. & Silvonen, K. (2005–2011), Mikkola, K. & Jalas, I. (1979), Mikkola, K., Jalas, I. & Peltonen, O. (1985), Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. (2014).

1. Rauhoitetut perhoset (R)

Luopioisissa on tavattu neljä lajia, jotka nykyään ovat rauhoitettu koko maassa. Luonnonsuojeluasetus, liite 2 a: ”Rauhoitetun eläimen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen on kiellettyä. Kiellettyä on myös pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen. Rauhoitettuja eläimiä ei saa tahallaan häiritä, etenkin niiden lisääntymisaikana ja tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla. Lisäksi luonto- ja lintudirektiivit säätelevät lajien hallussapitoa ja kauppaa.”

Luhtakultasiipi (*Lycaena helle*) EN, R

Laji tavattiin parilta niityltä Padankoskelta 1970-luvun lopussa (JK, EP, MA, TPE) ja sitä havaittiin paikalla vuosina 1979–1983. Myös munia ja toukkia etsittiin ja löydettiin nurmitattarelta (*Bistorta vivipara*). Populaatio vaikutti elinvoimaiselta, mutta tarkistuskäynnit 1989 (MA) ja 1993 (MA ja Tari Haahtela) osoittivat alueen kasvaneen umpeen, eikä lajia enää tavattu. Laji on taantunut koko Etelä-Suomesta.

Lehtohopeatäplä (*Boloria titania*) EN, R

Lehtohopeatäplää tavattiin Aitoossa Mustikkavuoren ja Halisevanjärven välisiltä niityiltä 1950-luvulla (VK, MS) muutama yksilö, mutta sitä ei löytynyt enää 1960-luvulla. Viimeinen tiedossa oleva havainto on 10.7.1958 (VK). Toukka elää orvokeilla (*Viola*).

Tummaverkkoperhonen (*Melitaea diamina*) EN, R

Luopioisissa oli 1950- ja 1960-luvulla ainakin kolme esiintymää: Holja, Kynärön Saarijärven ympäristö ja Kukkian saari Iso-Vekuna. Holjassa laji tavattiin 10.6.1958 (LS) alkaen parin vuoden aikana. Kynärön Saarijärven rantaniityllä ja järvestä lähtevän laskuojan pientareilla laji oli ajoittain runsas. Ensimmäiset havainnot siellä tehtiin 15.6.1960 (MA). Laji oli paikalla vielä 1965, mutta sitä ei löytynyt enää tarkistuskäynnillä 1971. Tällöin paikka vaikutti samantyyppiseltä kuin lajin löytöaikaan ja ravintokasvia, virmajuurta (*Valeriana*) kasvoi paikalla edelleen. Iso-Vekunasta laji todettiin 25.6.1960. Iso-Vekunan keskinen hakkuuaukio, joka toimi 1950- ja 1960-luvulla myös lehmien laitumena, oli *diamina*-habitaatti, mutta on sittemmin täysin metsittynyt (LK). LS on tarkistanut Holjan paikan 2015–16; ei *diamina*-havaintoa. Virmajuurta on edelleen.

Kirjopapurikko (*Lopinga achine*) VU, R

Ensimmäinen havainto lajista tehtiin Aitoossa 20.7.1956 (JSI), toinen yksilö löytyi Haltialta 4.7.1957 (MA). Laji elää tuore- tai kosteapohjaisissa kuusi- tai sekametsissä (Marttila, Haahtela, Aarnio & Ojalainen, 1990). Sen toukan ravintona ovat monet suuret heinäkasvit, kuten kastikat (*Calamagrostis*), lauhat (*Deschampsia*) ja nurmikot (*Poa*).

Matti Ahola

Luhtakultasiipi (*Lycaena helle*)
EH: Luopioinen, Padankoski, 3.6.1980, M. Ahola leg. Toukka preparoitu 11.7.1979, kasvatettu munasta samalta paikalta.

Kirjopapurikko (*Lopinga achine*)
EH: Luopioinen, Haltia, 4.7.1957, M. Ahola leg.

Tummaverkkoperhonen (*Melitaea diamina*)
EH: Luopioinen, Holja, 5.7.1958, L. Salonen leg.

Lauri Salonen